

Олена ЗАПЛІТНА

здобувачка освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
Науковий керівник – Алла МЕЛЬНИК, д-р. екон. наук,
професор, професор кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету

ІННОВАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

Сучасний етап розвитку системи освіти України характеризується масштабними структурними трансформаціями, пов'язаними з процесами децентралізації, модернізації публічного управління та інтеграції до європейського освітнього простору. У цих умовах особливої актуальності набуває проблема формування ефективної системи стратегічного управління освітою на рівні територіальних громад, оскільки саме місцеве самоврядування сьогодні виступає одним із ключових суб'єктів реалізації державної освітньої політики.

Стратегічне управління освітою в громаді слід розглядати як комплексний, цілеспрямований та довгостроковий процес визначення пріоритетів розвитку освітньої системи, прогнозування результатів управлінської діяльності, ефективного використання ресурсного потенціалу та адаптації освітньої сфери до сучасних суспільних викликів. Його ефективність значною мірою залежить від здатності органів місцевого самоврядування впроваджувати інноваційні механізми управління, орієнтовані на забезпечення якості освітніх послуг і сталого розвитку громади.

Основні повноваження органів місцевого самоврядування у сфері управління освітою визначені Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні». Вони охоплюють управління закладами освіти, що перебувають у комунальній власності територіальних громад, організацію їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення, створення умов для здобуття повної загальної середньої та професійної освіти, забезпечення доступності й

безоплатності освітніх послуг, а також розвиток мережі закладів освіти різних форм власності. Важливим напрямом діяльності органів місцевого самоврядування є також формування ефективного освітнього середовища, спрямованого на розвиток здібностей дітей та молоді, професійну орієнтацію й забезпечення рівного доступу до якісної освіти [4].

В умовах реформування освітньої галузі інноваційні механізми стратегічного управління набувають особливого значення, оскільки дозволяють забезпечити гнучкість управлінських рішень, підвищити ефективність функціонування освітньої системи та оптимізувати процес використання фінансових, кадрових і матеріально-технічних ресурсів. До ключових інноваційних механізмів доцільно віднести стратегічне планування, програмно-цільове управління, проєктний менеджмент, цифровізацію управлінських процесів, моніторинг якості освіти та впровадження сучасних інформаційно-аналітичних технологій.

Одним із найбільш ефективних інструментів стратегічного управління освітою є програмно-цільовий підхід, який передбачає орієнтацію управлінської діяльності на досягнення конкретних результатів шляхом реалізації відповідних освітніх програм і стратегій розвитку [3]. Його використання сприяє підвищенню прозорості управлінських процесів, ефективному розподілу бюджетних ресурсів та формуванню системи оцінювання результативності освітньої політики громади. Для прикладу можна виокремити реалізацію місцевих цільових програм розвитку освіти, зокрема «Програми розвитку освіти територіальної громади на 2024–2028 роки», яка передбачає модернізацію освітнього середовища, оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти, забезпечення інклюзивного навчання, цифровізацію освітнього процесу та підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Водночас важливу роль у модернізації управління освітою відіграє проєктний підхід, який забезпечує можливість оперативного реагування на актуальні потреби освітньої сфери, залучення інвестиційних та грантових ресурсів, а також реалізацію інноваційних освітніх ініціатив. Проєктний менеджмент дозволяє

підвищити рівень управлінської мобільності та забезпечити ефективну взаємодію між органами місцевого самоврядування, закладами освіти та громадськістю. Прикладом успішного освітнього проєкту є створення в територіальних громадах сучасних STEM-лабораторій та освітніх хабів у межах ініціативи «Спроможна школа для кращих результатів», що реалізується за підтримки державного та місцевих бюджетів.

Особливого значення в сучасних умовах набуває цифровізація системи управління освітою, яка передбачає впровадження електронного документообігу, цифрових платформ моніторингу якості освіти, автоматизованих систем управління та аналітичних інструментів підтримки управлінських рішень. У діяльності територіальних громад активно використовуються такі цифрові технології та платформи, як Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО), система електронних журналів і щоденників «Нові знання», платформа «Всеукраїнська школа онлайн», а також сервіси Google Workspace for Education і Microsoft Teams для організації дистанційного навчання та комунікації між учасниками освітнього процесу. Крім того, у багатьох громадах впроваджуються автоматизовані системи обліку учнів, електронної реєстрації до закладів освіти та моніторингу використання бюджетних коштів. Цифрові технології сприяють підвищенню оперативності управління, забезпечують відкритість інформації та створюють умови для формування ефективного освітнього середовища в громаді.

Таким чином, інноваційні механізми стратегічного управління освітою виступають важливим чинником забезпечення ефективного функціонування освітньої системи територіальної громади. Їх комплексне впровадження сприяє підвищенню якості освітніх послуг, оптимізації управлінських процесів, раціональному використанню ресурсів та формуванню конкурентоспроможної моделі розвитку освіти на місцевому рівні. У сучасних умовах саме стратегічно орієнтоване та інноваційне управління є необхідною передумовою сталого розвитку територіальних громад і підвищення ефективності освітньої політики держави.

Список використаних джерел:

1. Бойченко К. В. Взаємодія школи та громади в управлінні школою: європейський досвід та українські перспективи. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/267/1/Boychenko.pdf>
2. Волкова Н.В. Місцеве самоврядування як суб'єкт управління освітою: кластерний підхід: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. фін. акад., 2014. С. 36. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/2252/1/1_%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%C2%A6%D1%8F.pdf
3. Критерії формування спроможної освітньої мережі в ОТГ. Методично-інформаційний посібник. URL: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/461/1.pdf>
4. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>